

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**OLIY TA'LIM SIFATINI TAKOMILLASHTIRISHDA
RAQAMLI TEXNOLOGIYA VA INNOVATSIYALARNING O'RNI
Xalqaro ilmiy onlayn konferensiya
MATERIALLARI
1-kitob**

**РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
МАТЕРИАЛЫ
Международной научной онлайн конференции
1-книга**

**ROLE OF INNOVATION AND DIGITAL TECHNOLOGY IN
IMPROVING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION
MATERIALS
of the international scientific online conference
Book 1**

NSPI.UZ

2021-yil 20-noyabr,
Navoiy shahri

**ХАЛҚИМИЗ ИЛМИЙ-МАДАНИЙ МЕРОСИНИНГ ЖАҲОН
ЦИВИЛИЗАЦИЯСИГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ ВА УНИНГ ЁШЛАР МАЪНАВИЙ
ТАРБИЯСИДА ТУТГАН ЎРНИ**

Тоғаев Н.- (PhD), СамДУ

Азизова Л.- кат.ўқ СамДУ Ўзбекистон

Annotation. This article examines the study of the rich spiritual heritage of our ancestors, making their contribution to world civilization and their role in shaping the spiritual immunity of young people, as this one of the urgent tasks today.

Аждодларимиз томонидан бизга қолдирилган бой илмий-маданий мерос келажак авлоднинг тафаккури, дунёқараши миллий ва умуминсоний қадриятлари асосида шаклланишида Ватанга муҳаббат, миллатпарварлик, аждодларга муносиб фарзанд бўлиб вояга етиш ва уларнинг бунёдкорлик фаолиятини давом эттиришда муҳим аҳамият касб этади. Ижтимоий-маънавий соҳалардаги ислохотлардан кўзланган асосий мақсад ҳам ёшларимизнинг маънавий юксалишига замин ҳозирлаш, хусусан жамиятда миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқ баркамол инсон бўлиб вояга етишиши устида қайғуриш, уларни инсонпарвар, ватанпарвар, миллатпарвар, ахлоқий жиҳатдан комил инсон бўлиб етишишининг илмий асосланган тарбиявий тизимини ишлаб чиқишдир. Бу ҳақда Президентимиз Шавкат Мирзиёев “Бизнинг ҳавас қилса арзийдиган буюк тарихимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган улуғ аждодларимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган бекиёс бойликларимиз бор. Ва ишонаман, худо хоҳласа ҳавас қилса арзийдиган буюк келажакимиз ҳам бўлади. Ана шундай ёруғ келажакни авваломбор сиздек азму шижоатли, жўшқин орзу-интилишлар билан ҳаётга кириб келадиган, ҳеч кимдан кам бўлмайдиган навқирон авлодимиз, бутун Ўзбекистон ёшлари барпо этади.”⁸¹ – деб таъкидлаб ўтадилар.

Халқимизнинг узок ўтмиш тарихи шундан далолат берадики, инсониятнинг маънавий камолатига ижобий таъсир кўрсатган бой маънавий-маданий мерос ва буюк қадриятлар соҳибимиз. Бу ҳақда Биринчи Президентимиз: „Аждодларимиз тафаккури ва даҳоси билан яратилган энг қадимги тошёзув ва битиклар, халқ оғзаки ижоди намуналаридан тортиб, бугунги кунда кутубхоналаримиз хазинасида сақланаётган минг-минглаб қўлёзмалар, уларда мужассамлашган тарих, адабиёт, санъат, сиёсат, ахлоқ, фалсафа, тиббиёт, математика, минералогия, кимё, астронимия, меъморлик, деҳқончилик ва бошқа соҳаларга оид қимматбаҳо асарлар бизнинг буюк маънавий бойлигимиздир. Бунчалик катта меросга эга бўлган халқ дунёда камдан-кам топилади”⁸² – деб таъкидлайди.

Бизнинг донишманд аждодларимизнинг барчаси илм-маърифатни улуғлаганлар, инсонни ахлоқли, тарбияли бўлишга, Ватанни севишга, инсонпарвар ҳамда миллатпарвар бўлишга ундаганлар. Бугунги кунда мамлакатимизда ижтимоий-маънавий соҳалардаги ислохотлардан кўзланган асосий мақсад ёшларимизнинг маънавий юксалишига замин ҳозирлаш, хусусан жамиятда миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқ баркамол инсон бўлиб вояга етишиши устида қайғуриш, уларни инсонпарвар, ватанпарвар, миллатпарвар, ахлоқий жиҳатдан комил инсон бўлиб етишишининг илмий асосланган тарбиявий тизимини ишлаб чиқишдир. Бу ҳақда Президентимиз Ш.М.Мирзиёев “Бизнинг қандай буюк ва шонли ўтмишимиз, қандай улуғ аждодларимиз борлигини яхши биламиз ва бу билан ҳамиша фахрланамиз.”⁸³ – деб таъкидлаб ўтадилар.

Таълим-тарбияни такомиллаштирмай туриб маънавий баркамол инсонни

⁸¹ Мирзиёев Ш.М Озод ва обод Ватаннинг баркамол фарзандлари // Миллий тараққиёт йўлимишни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. - Тошкент: Ўзбекистон, 2018. 415-бет.

⁸² Каримов И.А. Юксак маънавият – энгилмас куч. Т.: „Маънавият“, 2008, 31-бет.

⁸³ Ш.М.Мирзиёев Адабиёт ва санъат, маданиятни ривожлантириш – халқимиз маънавий оламини юксалтиришнинг мустаҳкам пойдеворидир // Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-жилд. - Тошкент: Ўзбекистон, 2018. 191-бет.

тарбиялаш мушкул. Бугунги кунда ёшларимиз онгида маънавий бўшлиқнинг пайдо бўлишини олдини олиш мақсадида уларни турли соҳаларга жалб қилиш, касб-хунар ўрганиши, уларни миллий-маънавий тарбиялаш учун мамлакатимизда етарлича шароитлар яратилган. Аждодларимиз томонидан яратилган бой маънавий мерос, улкан кашфиётлар инсон дунёқараши, айниқса ёш авлод дунёқарашини шакллантириш ҳамда ривожлантиришда катта аҳамиятга эга. Ёш авлодда инсоний фазилатларни шакллантириш ва ривожлантиришда миллий-маънавий меросимиздан фойдаланмоғимиз лозим, чунки аждодларимиз меросида таълим-тарбия, ахлоққа доир масалалар чуқур ишлаб чиқилган. „Шу ўринда Бельгияда Ибн Синога, Литвада Мирзо Улуғбекка, Москва, Токио ва Баку шаҳарларида Алишер Навоий бобомизга, Миср пойтахти Қоҳира шаҳрида эса Аҳмад Фарғоний хотирасига ҳурмат сифатида муаззам ҳайкалларнинг ўрнатилиши ҳар бир ватандошимиз қалбида чексиз ифтихор туйғуларини уйғотади“⁸⁴.

XXI аср бошқа давлатлар сингари Ўзбекистоннинг ҳам олдида ечимини топиши зарур бўлган бир қатор муаммоларни қўйди. Бу муаммоларнинг ечими бевосита ёшлар тарбияси билан чамбарчас боғлиқдир. Шундай экан, бугунги кунда буюк давлатга муносиб баркамол авлодни тарбиялаш, уларни маънавий етук, жисмонан бақувват, маърифатли, юқори даражали замонавий мутахассис кадр қилиб тарбиялашда фаол иш олиб бориш лозим. Ҳар қандай мамлакатнинг эртанги куни, келажак тараққиёти биринчи ўринда ёшларнинг жисмоний ва маънавий камолоти билан ўлчанади. Аждодларимизнинг ўтмиши, миллий ва диний анъаналаримиз, маънавий қадриятларимизни ўрганиш, халқимизнинг миллий ўзлигини англаши, демократик, адолатли, ҳуқуқий давлат ривожига фуқароларнинг, айниқса, ёш авлоднинг яхлит бир дунёқараши шаклланишида назарий пойдевор вазифасини бажаради. Бу ҳақда Президентимиз Шавкат Мирзиёев “Тарихимиз, маданиятимиз динимизга алоқадор бир варақ кўлёзма бўлса ҳам, уларни тўплаб, халқимизни, ёшларимизни таништириш, бизнинг қандай буюк ва бетакрор меросимиз борлигини англатиш, фарзандларимизни шу улуг меросга муносиб этиб тарбиялашдан иборат”⁸⁵ – деб таъкидлаб ўтадилар.

Ёшларнинг маънавий юксалиш жараёнида унинг барча ҳуқуқий, сиёсий, ахлоқий, маданий ва мафкуравий тасаввурлари ижтимоий тузум ва тизимларнинг таъсири туфайли шаклланиб ва ривожланиб боради. Натижада ёшлардаги соғлом, нафис жисмоний киёфа, юксак маънавий ҳис-туйғулар, миллий тафаккур ва тушунчалар бирлиги асосида миллатпарварлик таркиб топади. Ёшларнинг миллий тафаккури ва миллатпарварлиги уйғунлашиб маънавий баркамолликни вужудга келтиради. Ҳозирги даврда униб-ўсиб келаётган ёш авлодни ғоявий-мафкуравий жиҳатдан тарбиялаш долзарб масала эканлигига эътибор қаратиб, бу ҳақда биринчи Президентимиз Ислом Каримов шундай деган эди: “Биз ҳаётга катта орзу-умидлар билан кириб келаётган ёшларимизга бир ҳақиқатни, яъни, „Эй болам, сенинг Ватанинг битта - барчамизга азиз, бетакрор мана шу Ўзбекистон. Ота-боболарингнинг ҳоки шу ерда ётибди. Шу муқаддас замин сени дунёга келтирган, сен уни обод этишинг, ҳимоя қилишинг шарт. Нафақат сенинг ўз ҳаётинг, балки сенга умид кўзини тикиб турган ота-онанг, опа-сингилларинг, ёш гўдаклар, нуруний қарияларимизнинг ҳаёти ҳам ана шу бурчингни нечоғлик адо этишингга боғлиқ“⁸⁶.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаб ўтамизки мамлакатимизнинг бугунги кундаги ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий салоҳияти, иқтисодий ҳолати, халқимизнинг ақл-заковати ва иродаси, эл-юртимизнинг озод, фаровон, бахтли келажагини яратувчи соғлом,

⁸⁴ Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон. Т.: „Ўзбекистон“, 2010. 63-64-бетлар.

⁸⁵ Мирзиёев Ш.М Ватанимиз тақдири ва келажаги йўлида янада ҳамжиҳат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. // Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Т. 1. Т.: „Ўзбекистон“, 2018, 592-бет.

⁸⁶ Каримов И.А. Ватанимизнинг тинчлиги ва хавфсизлиги ўз куч-қудратимизга, халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва букилмас иродасига боғлиқ // Тинчлик ва хавфсизлигимиз ўз куч-қудратимизга, ҳамжиҳатлигимиз ва қатъий иродамизга боғлиқ. 12-жид, - Тошкент: Ўзбекистон, 2004. 273-бет.

баркамол авлодни тарбиялашдек вазифани бажаришда имкониятлари бекиёсдир. Шундай экан, бугунги кунда буюк давлатга муносиб баркамол авлодни тарбиялаш, уларни маънавий етук, жисмонан бакувват, маърифатли, юқори даражали замонавий мутахассис кадр қилиб етиштиришда аجدодларимиз томонидан яратилган бой илмий-маънавий мерос муҳим аҳамият касб этади ва биз бунинг устида фаол иш олиб боришимиз лозим.

**ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА ЁШЛАР ТАРБИЯСИДА ВА АМАЛИЙ
НАМУНАСИНING ИЖОБИЙ ТАЪСИРЛАРИ**
Рўзимуротов Рамазон Хамза ўғли СамДУ талабаси
Илмий раҳбар: ф. ф. б. (PhD) доц. в.б Нумонова Д.У

REZYUME

In the course of the development of civil society, the role of parents is changing in the socio-political, economic and spiritual life, basic support for social and political life of activity women has been formed.

Key words: state, civil society, family, social activity.

Сиёсий ва ижтимоий жараёнларнинг кенг кўламда ривожланишда тартиб қоидаларнинг уйғунлиги жамиятда маданият ва маърифатни, илм-фан, адабиёт ва санъатни ривожлантириш борасидаги амалий ишларда намоён бўлади. Шунингдек, фуқароларнинг юксак маданияти ва маърифатга эга бўлиши мамлакатнинг ҳар томонлама ривожланишига ижобий таъсир кўрсатади. Бундай ўзаро алоқадорлик инсонларни миллат, жамият ва давлат ривожига энг муҳим жараёнлардан бири эканлиги жамиятимизни миллат, жамият ва давлат тараққиётининг бугунги босқичида ўз ифодасини топмоқда. Юртимизда амалга оширилаётган ишлар, таълим-тарбия ислохотлари, мамлакатимизнинг ривожланишига жуда катта эътибор қаратилган. Президентимиз Шавкат Миромонович Мирзиёев томонидан ишлаб чиқиляётган барча қонунлар ва кўрсатмалар замирида айнан бугун ҳамда келажакни юксак самарадорлигини ҳисоби натижаларидан кўринмоқда. Президентимиз Шавкат Миромонович Мирзиёев ўзининг асарларининг 3-жилдида шундай деган: “Ҳаммамиз тушунамиз, “Меҳр-ҳаётнинг устуни” деган сўзларда чуқур маъно ва мазмун мужассам. Бу ҳақда гапирганда, муқаддас она, аёл зоти-чинакам меҳр булоғи, меҳр қуёши, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади. Шу қуёш бор экан, меҳр-оқибат, эзгулик ва адолат, вафо ва садоқат каби буюк қадриятлар неча асрлардан буён безавол яшаб келмоқда⁸⁷”.

Айнан бугунги кунда мамлакатимизни келажаги учун, унда яшовчи ҳар бир фуқароларнинг билимли ва онгли равишда ҳаётга, жамиятда бўляётган туб ўзгаришлар, Ватанимизни чирой очиб, янада гўзалланиб боришида амалга ошириш лозим бўлган ҳаракатларни биргаликда, ҳамжиҳатликда амалга ошириб боришимиз зарурлигини ҳис қилишимиз муҳимдир.

“Ҳаддан ортиқ ғазаб ваҳшийлик кетиради ва бевақт қилинган лутф обрўни кетказди”.⁸⁸

Чунки, бугунги кунимиз ҳаракатлари келажакимизни белгилайди. Бугунги ёшларнинг ҳар томонлама ақлли, зукко ва уддабурон булишида, уларни боғча ёшиданок янада эътиборлироқ ҳолда таълим-тарбиясини мазмунли, аниқ бир мақсад, келажакда уни баркамол қилиб вояга етказишни ҳис қилган ҳолда ҳаракатларни амалга оўиришда шароитлар яратишнинг мукамаллигини ҳисобга олиш жуда зарур. Болаларни ақлий ривожланишида авваломбор биологик омиллар, уларнинг соғлом турмуш тарзи, ўсишда

⁸⁷ Шафкат Мирзиёев “Нияти улуг халқнинг иши ҳам улуг, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади” Тошкент - “Ўзбекистон”-2019.105-бет.

⁸⁸ Абу Райҳон Беруний “Шарқ донишмандлари ҳикматлари”- “Шарқ” нашриёти –Матбаа Акциядорлик Компанияси Бош Таҳририяти Тошкент –2006.- 189 бет.

OTMLARDA FANLARNI O'QITISHDA RAQAMLI BILIMLAR VA AXBOROT – TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI. Vohidova M.T.- f.f.n., dotsent. Buxoro muhandislik-tehnologiya instituti, Mirzaeva M.U.- magistr. Buxoro muhandislik-tehnologiya instituti.	76
PEDAGOGIK JARAYONLARDA SINERGETIK YONDOSHUV DAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI PhD., dots. D.X. Narziqulova (NavDPI), M.B. Islamova (NavDPI, magistr)	78
O'SMIRLARDA INTELLEKTUAL VA IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI Pirmanova G. N.-p.f.d.(PhD). dots. NavDPI Haydarova N.B.-magistr. NavDPI, O'zbekiston.....	80
АЛИШЕР НАВОИЙ ИЖОДИДА ИЛМИЙ МАДАНИЙ МЕРОСНИНГ ЦИЛИЗАЦИОН МОҲИЯТИ Вохидова М.Т.- Бухоро муҳандислик-технология институти, ф.ф.н., доцент. Усмонова М.М.- Бухоро муҳандислик-технология институти магистри.....	82
ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА ЁШЛАР ТАРБИЯСИ ВА АМАЛИЙ НАМУНАСИДА ОТА-ОНАНИНГ МАСЪУЛИЯТИ НавДПИ Фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) доцент в.б Дилдор Умурзоқовна Нумонова.....	84
ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИСИГА ҚЎЙИЛАДИГАН ПЕДАГОГИК ТАЛАБЛАР Сайитов С.С.- п.ф.н. доц. НавДПИ Ўзбекистон.....	87
ХАЛҚИМИЗ ИЛМИЙ-МАДАНИЙ МЕРОСИНИНГ ЖАҲОН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ ВА УНИНГ ЁШЛАР МАЪНАВИЙ ТАРБИЯСИДА ТУТГАН ЎРНИ Тоғаев Н.- (PhD), СамДУ Азизова Л.- кат.ўқ СамДУ Ўзбекистон.....	90
ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА ЁШЛАР ТАРБИЯСИДА ВА АМАЛИЙ НАМУНАСИНИНГ ИЖОБИЙ ТАЪСИРЛАРИ Рўзимуротов Рамазон Хамза ўғли СамДУ талабаси Илмий раҳбар: ф. ф. б. (PhD) доц. в.б Нумонова Д.У.....	91
ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ТАЛАБАЛАРИ УМУМКАСБИЙ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ Санаева С.Б.-PhD, в.б доц. НавДПИ Ўзбекистон	93
РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНИДА ИНФОРМАЦИОН ЭТИКАНИНГ АҲАМИЯТИ Тилавова У.Қ.-НавДПИ, Ўзбекистон.....	97
САЪДУДДИН ТАФТАЗОНИЙ ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ МЕРОСИНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ М.Х.Норқобилов – Навоий давлат педагогика институти мустақил тадқиқотчиси.....	98
РАЗРАБОТКА МОДЕЛИ СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗМА ПОДРОСТКОВ И ЕЁ КОРРЕКЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЗАНЯТИЙ доц.Нуруллаев А.К., к.п.н., доц. Я.Ч.Даниева, ст.преп. Ахмедова С.А., преп.Туробов А.Х., НавГПИ, Узбекистан.....	101
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ Мардонова Ф.Б., -и.о.доц. НавГПИ. Узбекистан.....	104